

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ 2016-2017 AKADEMİK YILI
TİCARET HUKUKU DERSİ FİNAL SINAVI CEVAP ANAHTARI
(İKİNCİ ÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİ)

OLAY I (20 PUAN)

İnşa etmekte olduğu okulun bahçesinden geçen İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi'ne ("İSKİ") ait eski boru hattının kendiliğinden patlaması sonucu inşaatı zarar gören müteahhit (A), mahkemeye müracaat ederek İSKİ aleyhine maddi tazminat davası açmıştır. Öte yandan inşaatı devam edebilmek için paraya ihtiyaç duyan (A), (İ) Bankası'ndan kredi kullanmıştır. Kredi sözleşmesinde, her altı ayda bir işlemiş faizin anaparaya eklenerek oluşacak meblağa birlikte tekrar faiz yürütülmesi kararlaştırılmıştır.

Krediyi almasını takiben inşaatı devam eden (A), Kocaeli'nde çimento üretim ve satışı ile iştigal eden (B)'nin İstanbul'daki satışları için beş yıllığına sürekli olarak aracılık etmek üzere yetkilendirdiği (C) ile 5.000 torba çimento satışı konusunda anlaşmıştır. Çimentoları zamanında teslim alamayan (A), (B)'ye başvurarak teslimatın gerçekleştirilmesini istemiş; (B) ise, yapılan sözleşmeden haberinin olmadığını ve bu sözleşme ile bağlı bulunmadığını ileri sürerek çimentoları teslim etmemiştir.

SORULAR

1) (A) ile İSKİ arasındaki uyuşmazlıkta hangi mahkeme görevlidir? Neden? (5 puan)

Olayda hem İSKİ hem de müteahhit, tacir sıfatını haizdir. Zira müteahhidin esnaf faaliyetinin sınırlarını aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetleri yürüttüğü açıktır; İSKİ ise bir kamu tüzel kişisi olan belediye tarafından özel hukuk hükümlerine göre yönetilmek ve/veya ticari şekilde işletilmek üzere kurulan bir kuruluş olup tacir sıfatına sahiptir (TK m. 16/1). Bunların yanında, uyuşmazlığın konusu hem müteahhidin hem de İSKİ'nin ticari işletmesini ilgilendirmektedir. Dolayısıyla nispi ticari dava söz konusudur ve görevli mahkeme de Asliye Ticaret Mahkemesidir.

2) Kredi sözleşmesinde yer alan hüküm geçerli midir? (4 puan)

Bileşik faiz uygulaması yani faize faiz yürütülmesi yasaktır; fakat bu kuralın TK m. 8/2 uyarınca bazı istisnaları vardır. Buna göre cari hesap sözleşmeleri ile iki taraf bakımından ticari iş niteliğinde olan ödünç sözleşmelerinde faize faiz yürütülmesi kararlaştırılabilir. Ancak bunun için sözleşenlerin tacir olması ve kendisine tekrar faiz işletilecek olan işlemiş faizin üç aydan aşağı olmayan bir döneme ilişkin bulunması gerekir. Olayda her iki tarafı tacir olan bir kredi sözleşmesi mevcut olduğundan ve her altı ayda bir işlemiş faizin anaparaya eklenmesi kararlaştırıldığından ötürü kredi sözleşmesindeki hüküm geçerlidir.

3) a) B ile C arasındaki sözleşmeyi hukuken nitelendiriniz. (4 puan)

Acente işletmeye bağlı bir hukuki konuma sahip olmaksızın, bir sözleşmeye dayanarak belirli bir yer veya bölgede sürekli olarak ticari bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya bunları o tacir adına yapmayı meslek edinen kişidir. Olayda (C), (B) tarafından belirli bir bölgedeki satışlar için sürekli olarak aracılık etmek üzere yetkilendirildiği için (B) ve (C) arasında acentelik ilişkisi mevcuttur.

b) Olayda verilen bilgiler ışığında (B) ve (C)'nin akdedilen sözleşme sebebiyle (A)'ya karşı sorumlulukları gündeme gelir mi? Ayrı ayrı değerlendiriniz. (7 puan)

Acente yetkilerindeki farklılık sebebiyle aracı acente ve sözleşme yapma yetkisine sahip acente olmak üzere ikiye ayrılır, müvekkili ad ve hesabına sözleşme yapmak üzere özel olarak yetkilendirilmediği takdirde sadece aracılık yapma yetkisini haizdir. TK m. 108 hükmüne göre acente, yetkisi olmaksızın müvekkili adına bir sözleşme yaparsa müvekkili bunu haber alır almaz icazet verebilir, aksi takdirde sözleşmeden acente sorumlu olur. Olayda (C)'nin yalnızca aracılık yapmak üzere yetkilendirildiği anlaşılmaktadır ve bu sebeple akdedilen sözleşmeye yönelik (B)'nin icazeti olmadığından ötürü (A)'ya karşı ancak (C) sorumlu tutulabilir.

OLAY II (20 PUAN)

(A), (B)'den satın aldığı otomobilin satış bedelinin teminatı olması amacı ile (B) lehine, vade kısmı boş bırakılmış, düzenlenme tarihi 30.02.2016 olan, 150.000-TL bedelli, diğer unsurları tamam olan bir bono düzenlemiş, senedin üzerine "bedeli teminat içindir" ve "yıllık % 15 anapara faizi işler" kayıtlarını da yazdıktan sonra senedi (B)'ye teslim etmiştir. (B) bu senedi "ciro edilemez" kaydını eklediği bir tam ciro ile (C)'ye, (C) ise "bedeli tahsil içindir" kaydını yazdığı bir tam ciro ile (D)'ye devretmiştir. Senedin ödenmesi için 04.11.2016 tarihinde (A)'ya başvuran (D), "teminat senedi niteliğindeki bononun geçersiz olduğu" ve "bono geçerli olsa dahi aracın bedelinin (B)'ye ödenmiş olduğu ve senedin bedelsiz kaldığı" savunmaları ile karşılaşmıştır. (D) bunun üzerine 14.11.2016 tarihinde bir ödememe protestosu çekmiştir.

SORULAR

1) Olaydaki senedin geçerliliğini a) vade ve b) düzenlenme tarihi unsurları bakımından ayrı ayrı değerlendiriniz. (5 puan)

a) Vade yazılmamış ise bono "görüldüğünde" vadeli sayılır. Olayda vadenin yazılmaması senedin geçerliliğini etkilemez senet görüldüğünde ödenir (2,5 Puan)

b) Yargıtay'ın yerleşmiş içtihadına göre, bono üzerinde düzenlenme tarihi olarak yer alan tarihin, takvimde bulunması mümkün bir gün olması gereklidir. Bunun anlamı, takvimde hiçbir ayda bulunmayan bir tarihi içeren bononun geçersiz olacağı; bununla birlikte belirtilen ayda olmasa dahi diğer aylar bakımından takvimde bulunan bir günün yazılması halinde gösterilen ayın son günü olarak kabul edilmek suretiyle bononun ayakta tutulacağıdır. Olayda da 30 Şubat tarihini, 2016 yılı Şubat ayının son günü olan 29 Şubat olarak kabul etmek gerekir. (2,5 Puan)

2) Senet üzerinde yer alan faiz kaydının geçerliliğini değerlendiriniz. (4 puan)

Yalnızca görüldüğünde ve görüldükten belirli bir süre sonra ödenecek olan vadeli bonolarda anapara faizi ödeneceği senet üzerine yazılabilir. Olayda da görüldüğünde vadeli bir bono olduğundan ve anapara faiz oranı senet üzerinde gösterildiğinden ötürü faiz kaydı geçerlidir.

3) A'nın ileri sürmüş olduğu ödememe gerekçeleri hukuken yerinde midir? Senet üzerinde yer alan kaydı da dikkate alarak ayrı ayrı inceleyiniz. (6 puan)

Kambiyo senetleri üzerine "teminat içindir", "bedeli teminattır" gibi kayıtların yazılması mümkündür. Bononun hangi hukuki ilişkinin teminatı olarak verildiği senet üzerinde açıkça gösterilmedikçe bononun geçerliliğine hanel gelmez. Olayda da bononun hangi ilişkinin teminatı olarak verildiği açıklanmadığı için senet üzerinde yer alan teminat kaydı senedin geçerliliğini etkilemeyecektir. Dolayısıyla (A)'nın senedin geçersiz olduğuna yönelik iddiası yerinde değildir. (3 puan)

Senedin verilmesine sebep olan satış bedelinin ödenmiş / borcun ifa edilmiş olduğu ve senedin bedelsiz kaldığına ilişkin defî, taraflar arasındaki temel ilişkiye dayanan bir şahsi defî olup kural olarak yalnızca ilişkinin tarafları arasında ileri sürülebilir. Bu kuralın istisnası, hamilin senedi iktisap ederken bilerek borçlunun zararına hareket etmiş olması halidir. Olayda (D)'nin bilerek borçlu zararına hareket ettiğine ilişkin bir veri yer almamaktadır. Öyleyse (A)'nın şahsi defisini (D)'ye karşı ileri sürmesi mümkün değildir. (3 puan)

4) Ödenmeyen senet bedeli için (D)'nin, (B) ve (C)'ye başvurma hakkının bulunup bulunmadığını ayrı ayrı açıklayınız. (5 puan)

Hamilin başvuru hakkını kullanması maddî şart olarak senet bedelinin asıl borçlu tarafından tamamen veya kısmen ödenmemesine, şekli şart olarak ise bu ödememe olgusunun süresinde protesto çekilmek suretiyle saptanmasına bağlıdır. Görüldüğünde vadeli bonoda senedin düzenlenme tarihinden itibaren bir yıllık süre içerisinde protesto çekilmelidir. Olayda ödeme gerçekleşmemiş ve protesto, süresi içerisinde çekilmekle başvurma hakkı doğmuştur.

Olayda (D)'nin (C)'ye başvurması mümkün değildir. Zira (D), senedi tahsil cirosu ile devraldığından (C)'nin temsilcisi konumundadır; bu cironun teminat işlevi yoktur. (D)'nin (B)'ye başvurması ise mümkündür. (B)'nin eklediği ciro edilemez kaydı buna engel değildir. Çünkü ciro yasağı kaydı gereğince ciranta, senedi devrettiği kişiye karşı sorumlu kalmaya devam eder, lakin devralan kişinin daha sonra senedi ciro ettiği kişilere karşı sorumlu olmaz. Olayda her ne kadar (C) senedi (D)'ye devretmişse de aradaki cironun tahsil cirosu olması sebebiyle (D), (C)'nin başvurabileceği kişilere karşı başvuru hakkını kullanabilir.

OLAY III (60 PUAN)

28.09.2012 tarihinde 10.000.000 TL esas sermaye ile kurulan, sermayesinin tamamı ödenmiş olan (S) Tekstil Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin [= (S) AŞ] esas sözleşmesinde,

a) itibari değerleri eşit payların (A) ve (B) olmak üzere iki gruba ayrıldığı ve (A) grubu her bir payın, sahibine 15 oy hakkı vereceği,

b) Kanun'da azınlık pay sahiplerine tanınan bütün hakların, sahip olduğu payların sermayeye oranına bakılmaksızın her pay sahibi tarafından kullanılabilmesi

düzenlenmiştir.

(S) AŞ'nin 10.02.2017 tarihinde sermayenin yüzde 90'ını temsil eden pay sahiplerinin katılımı ile yapılan olağan genel kurul toplantısında diğer gündem maddelerinin yanı sıra,

a) ilk yönetim kurulu üyelerinin şirketin kuruluşundan doğan sorumluluklarından ibra edilmelerine,

b) sermayenin 15.000.000 TL'ye çıkarılmasına, artırım kapsamında yalnızca (A) grubu pay ihracına ve bu payların önemli bir markayı şirkete sermaye olarak getirecek olan (Ü)'ye tahsisine

sermayenin yüzde yetmiş beşini temsil eden pay sahiplerinin olumlu oyuyla karar verilmiştir. (A) grubu payların tamamına sahip olan (P1) alınan tüm kararlara karşı olumsuz oy kullanmış ve muhalefetini tutanağa işletmiştir. (P1) şirket sermayesinin yüzde on beşi oranında paya sahiptir.

Yönetim kurulu, 17.02.2017 tarihinde (P1)'i esas sözleşme değişikliğini onaylamak üzere ayrıca toplantıya çağırılmışsa da (P1) toplantıya katılmamıştır. Bunun üzerine sermaye artırımına ilişkin karar tescil ettirilmiştir. Durumu öğrenen (P1), bir dava açarak;

a) sermayenin artırılması ve ibra kararlarının alınmaları sırasında kendisine payları başına 15 oy yerine 1 oy kullandırılmış olması dolayısıyla bu kararların geçersiz olduklarını,

b) sermayenin artırılması kararına karşı olumsuz oy kullanarak kararı onamadığını açıkça ortaya koymuş olduğu için ayrıca toplantı yapılmasına gerek bulunmadığını ve bu haliyle kararın tescilinin hukuka aykırı olduğunu,

c) kaldı ki ibra kararının, kendisinin bu karara karşı olumsuz oy kullanmış olması dolayısıyla geçersiz olduğunu ileri sürmüştür.

Ayrıca, beş kişilik yönetim kurulundan (Y1), (Y2) ve (Y3)'ün katılımıyla yapılan yönetim kurulu toplantısında, nakit sıkıntısı çeken (S) AŞ'ye ait bulunan mağazalardan birinin şirket aktiflerinin %15'ine karşılık gelen bedelle satılmasına (Y3)'ün olumsuz oyuna karşılık (Y1) ve (Y2)'nin olumlu oylarıyla karar verilmiştir. Yönetim kurulu üyesi (Y3), bir dava açarak yönetim kurulu toplantısında alınan kararın **a)** toplantı ve karar nisabının oluşmaması, **b)** yönetim kurulunun yetkisinin dışında bulunması sebepleriyle geçersiz olduğunu ileri sürmüştür.

SORULAR

1) (S) AŞ'nin esas sözleşmesinde yer alan hükümlerin geçerliliğini değerlendiriniz. (10 puan)

a) Anonim şirkette bazı paylara, esas sözleşme ile diğer paylara oranla daha fazla oy hakkı tanınabilir. Bu düzenleme oyda imtiyaz olarak adlandırılır. Oyda imtiyaz eşit itibari değerdeki paylardan bir kısmına diğerlerine oranla farklı sayıda oy hakkı verilerek ve esas sözleşme ile tanınır. Ayrıca Kanunda, bir paya tanınabilecek oy imtiyazı -kural olarak- on beş oyla sınırlandırılmıştır. Olaydaki esas sözleşme hükmü, anılan kuralların tamamına uyduğu için geçerlidir. (5 Puan)

b) Kanun koyucu TK m. 411'de halka kapalı anonim şirketlerde sermayenin en az %10'u oranında pay sahiplerine tanıdığı çağrı hakkının esas sözleşmede daha az oranda paya sahip olanlarca kullanılmasının kararlaştırılabileceğini hüküm altına almıştır. Bununla birlikte, esas sözleşme ile azınlığı oluşturan pay sahiplerinin sahip olmaları gereken sermaye oranını düşürebilmek bir şey, Kanunda tanınan azınlık haklarını pay sahipliği hakkına dönüştürmek ise başka şeydir. Olaydaki gibi bir esas sözleşme hükmü, anonim şirketin, belirli hakların kullanılması için gerekli bir sermaye oranı öngören Kanun hükümlerinin tamamen değiştirilmesi anlamına gelmektedir. Bu da anonim şirketin temel yapısına ve işleyiş mantığına aykırıdır. Kanun, azınlığı oluşturacak sermayenin oranının düşürülmesine izin vermiştir. Dolayısıyla anılan düzenleme geçerli kabul edilmemelidir. (5 Puan)

2) (P1)'in açtığı davada ileri sürdüğü iddialar hukuken isabetli midir? Ayrı başlıklar altında tartışınız (25 puan).

a) TK m. 479/3 uyarınca, esas sözleşme değişiklikleri ile ibra ve sorumluluk davası açılmasına ilişkin kararlarda oyda imtiyaz etkisizleşir. Olayımız bakımından, sermaye artırımı kararı bir esas sözleşme değişikliği teşkil ettiğinden ve ibra kararı alınması söz konusu olduğundan ötürü (P1)'in oy hakkında sahip olduğu imtiyazının kullanılmasına müsaade edilmemesi hukuken yerindedir. (P1)'in iddiası isabetsizdir. (7,5 Puan)

b) Olayda sermaye artırımı kararı ve dolayısıyla bir esas sözleşme değişikliği söz konusudur. Sermaye artırımıyla ihraç edilen payların imtiyazlı paylardan olması, hâlihazırda imtiyazlı pay sahiplerinin imtiyazlarını ihlal edici nitelik taşımaktadır. Genel kurulun esas sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin kararı imtiyazlı pay sahiplerinin haklarını ihlal edecek nitelikte ise bu karar, anılan pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda alacakları bir kararla onanmadıkça uygulanmaz (TK m. 454). Bu kuralın -imtiyazlı pay sahiplerinin alınan kararı ayrıca yapılacak bir toplantıda onaylamaları zorunluluğunun- tek istisnası, genel kurulda esas sözleşmenin değiştirilmesi kararının oylanmasında, imtiyazlı payları temsil eden sermayenin %60'ının çoğunluğuyla olumlu oy verilmiş olmasıdır. Bu halde ayrıca bir toplantı yapılmasına gerek yoktur (TK m. 454/4). Ancak imtiyazlı payların sahiplerinin genel kurul kararına karşı aynı oranda olumsuz oy kullanmış olmaları halinde toplantı yapılması zorunluluğu ortadan kalkmamaktadır. (P1), çağrılmasına rağmen özel kurul toplantısına katılmadığından genel kurul kararı onaylanmış sayılır (TK m. 454/5). (10 Puan)

c) Yönetim Kurulu üyelerinin şirketin kuruluşundan doğan sorumlulukları şirketin tescilinden itibaren 4 yıl geçtikten sonra genel kurul kararıyla kaldırılabilir. Olayda kuruluştan doğan sorumluluktan ibranın görüşüldüğü genel kurul toplantısı tarihinde, 4 yıllık süre dolmuş bulunmaktadır. Bununla beraber 4 yıllık süre geçmiş olsa dahi, esas sermayenin onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri ibranın onaylanmasına karşı iseler ibra kararı geçerlilik kazanamaz (TK m. 559). Olayda şirketin %15 oranında payına sahip olan (P1)'in olumsuz oy kullanması ibra kararının onaylanmasını engeller, (P1)'in iddiası isabetlidir. (7,5 Puan)

3) Sermaye artırımı ile oluşacak yeni payların (Ü)'ye tahsisine ilişkin kararın geçerliliğini nisap ve kararın gerekçesi açısından değerlendiriniz. (15 puan)

Her pay sahibi sermaye artırımı sonucu yeni çıkarılan payları mevcut paylarının sermayeye oranına göre alma (rüçhan) hakkını haizdir. Rüçhan hakkı, genel kurul kararı ile ancak haklı sebepler bulunduğu takdirde ve en az sermayenin yüzde altmışının olumlu oyu ile sınırlandırılabilir veya kaldırılabilir. Olayda olduğu gibi önemli bir markanın şirkete sermaye olarak getirilmesi, rüçhan hakkının kaldırılması bakımından haklı sebep oluşturur. Ayrıca sermayenin %75'ini temsil eden pay sahiplerinin olumlu oyu ile karar alındığı için gerekli nisap sağlanmıştır.

4) (Y3)'ün açtığı davada ileri sürdüğü iddialar hukuken isabetli midir? Ayrı başlıklar altında açıklayınız. (10 puan)

a) Esas sözleşmede aksine ağırlaştırıcı bir hüküm bulunmadığı takdirde yönetim kurulu üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve yönetim kurulu kararı toplantıda hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alınır. Olayda beş kişiden teşekkül eden yönetim kurulu üç üyenin katılımıyla toplanmış ve iki üyenin olumlu oyuyla karar almıştır. Dolayısıyla toplantı ve karar nisabı oluşmuştur; (Y3)'ün iddiası isabetli değildir. (5 Puan)

b) TK m. 408/2-f hükmü uyarınca anonim şirketin önemli miktardaki şirket varlığının toptan satışı konusunda tek yetkili organ genel kuruldur. Ancak olayda yapılan satış işlemi, “önemli miktar”da varlığın satışına tekabül etmemektedir. Zira şirket aktifinin %15'i önemli miktarda oluşturmaktan uzak bir orandır. Kaldı ki şirketin yegâne ve en yüksek miktardaki malvarlığı unsurunun da satılan mağaza olmadığı olaydan anlaşılmaktadır. Bu sebeple mevcut işlem, TK m. 408/2-f kapsamına girmediğinden, işlemi yapmak yönetim kurulunun yetkisi dâhilindedir. (Y3)'ün iddiası isabetli değildir. (5 Puan)